

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Lausuntopyyntö LVM/1518/03/2014

Netum Oy kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi lausuntopyyntömenettelyssä. Lausuntonamme esitämme seuraavaa:

1. Esitys vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain muuttamisesta

Lakiesitys on kokonaisuutena oikeasuuntainen ja sisältää tarpeellisia parannuksia voimassaolevaan lakiin nähden.

Luottamusverkoston määritelmä sisältää osapuolina 1) sähköisen palvelun tarjoajat, 2) sähköisiä palveluja ja tunnistuspalveluja hyödyntävät loppukäyttäjät sekä 3) vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajat. Määritelmän suhteen on mahdollinen ristiriita tai ainakin sekaannuksen mahdollisuus asetusluonnokseen nähden: asetuksessa (otsikko ja 1 §) luottamusverkostolla tarkoitetaan selkeästi vain vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien välistä verkostoa, jota Viestintävirasto valvoo. Vertailun vuoksi esimerkiksi Virtu- tai Haka-luottamusverkostossa jäseniä ovat sekä tunnistuspalveluja että sähköisiä palveluja tarjoavat toimijat, joille kummallekin on asetettu vaatimuksia.

Ehdotus: Joko laissa olevaa luottamusverkoston määritelmää on muutettava asetuksen sisältöä vastaavaksi (jollei laissa ole tarvetta säätää muita osapuolia velvoittavia asioita), tai sitten on säädettävä tarkemmin siitä luottamusverkostosta, jossa on lain määritelmän mukaiset kolme erilaista jäsentä.

Haluaisimme nostaa esiin kysymyksen, onko sähköisen palvelun tarjoajan roolista ja vastuista luottamusverkostossa säädetty riittävällä tasolla, jotta sähköisen palvelun tarjoajien toimintaa koskevat luotettavuusvaatimukset olisivat perusteiltaan riittävän yhdenmukaiset riippumatta siitä minkä vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajan kanssa heillä on sopimus?

Ehdotus: Laissa, asetuksessa tai valvovan viranomaisen Viestintäviraston määräyksessä tulisi ottaa kantaa esim. vähimmäisvaatimuksena sähköisen palvelun tarjoajiin sovellettaviin sopimusehtoihin näiden liittyessä luottamusverkostoon. Huom. viittaus edelliseen kommenttiin: mitkä tahot ovat luottamusverkoston jäseniä?

Myös laatuvarmennetasoisen sähköisen tunnistusvälineen sähköinen hakumenettely tulisi sallia laissa siinä tapauksessa, että siihen ei liity henkilön

fyysiseen tunnistamiseen liittyvää komponenttia kuten samalla tunnistusvälineellä olevaa matkustusasiakirjaa, tai muuta syytä jonka vuoksi sähköinen menettely ei yksin ole riittävä. Esim. henkilö voisi sähköisen henkilökortin ja varmenteen avulla olisi rekisteröidä kansalaisvarmenteen USB-tokenille.

Laissa tulisi erikseen sallia, että laatuvarmenteen tai muun tunnisteiden haltija voisi itse varmentaa luomiaan alemman tasoisia tunnisteita laatuvarmenteensa avulla. Tätä hyödyntävien ratkaisujen kehittyminen olisi luontevaa jättää markkinoiden tehtäväksi.

Yleisenä huomiona toteamme, että sähköisen tunnistamisen toimintaympäristön kehittäminen edellyttää muutoksia myös muihin kuin nyt lausuntopyynnössä oleviin lakeihin, ainakin Väestörekisterikeskuksen toimintaa ja Väestötietojärjestelmän käyttöä koskeviin lakeihin sekä maksuasetukseen.

Ehdotus: Erityisesti tunnistustapahtuman yhteydessä tehtäväksi määrätyt VTJ-tarkistukset tulisi olla tehtävissä veloitusetta. Myös henkilön yksilöivä tieto (kun tarkoitetaan SATUa) tulisi aktivoida kaikille VTJ:ssä oleville henkilöille automaattisesti, jotta se on luottamusverkostoon kuuluvien tunnistuspalvelun tarjoajien käytettävissä kaikkia tunnisteita rekisteröitäessä (siis myös muita kuin laatuvarmenteita). Tämä edistää yhteentoimivuutta ja yhteismitallisuutta luottamusverkoston sisällä.

Luottamusverkostossa olevilla jäsenillä (palveluntarjoajille) tulee olla oletusarvoisesti käyttöoikeus tunnistustietoihin (=määritelty tietojoukko VTJ:n tunnistettua henkilöä koskevista tiedoista, esim. STORKin määrittelyjen mukainen tietojoukko). Erillistä VTJ-tietolupaa ei tule vaatia näissä tapauksissa. Tavoitteen tulisi olla kuitenkin vielä pidemmällä: Suomen luottamusverkoston toimintamallin tulee olla kuten STORKissa määritelty eli, että tunnistettu käyttäjä aina aktiivisesti hyväksyy omien tietojensa välittämisen. VTJ/VRK-lakiin tulee tehdä tästä linjaus, joka määrittelee henkilön omien tietojensa omistajaksi tai haltijaksi ja antaa hänelle selkeästi oikeuden hakea ja saada omat tiedot VTJ:stä käyttökelpoisessa muodossa ja luvan välittää tiedot haluamalleen taholle esim. osana tunnistusvastausta.

2. Luonnos valtioneuvoston asetuksesta vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien välisen luottamusverkoston ohjeista

Asetus on oikeansuuntainen, joskin luonnosversio on sisällöltään varsin suppea. Konkreettiset määräykset jäävät valvovan viranomaisen Viestintäviraston vastuulle. Näistä määräyksistä ei ole lausuntovaiheessa annettu tarkempaa tietoa.

Ehdotus: Pitäisimme hyvänä, että asetuksessa olisi annettu linjauksia tai reunaehtoja, joita Viestintäviraston tulee noudattaa määräyksiä antaessaan.

2 §: Siirtohinnoittelua koskeva 1 sentin enimmäishinta on sikäli ongelmallinen, että se ei välttämättä riitä kattamaan kaikkien teknisesti erityyppisten tunnistusvälineiden tapahtumakohtaisia kustannuksia. Tämä voi olla tietoinen ja tavoiteltu valinta. Esitetty 1 sentin siirtohinna yhdessä Viestintäviraston toimijalle asettamien vaatimusten kanssa riittää ehkäisemään vapaamatkustajaongelman syntymisen, kuten perusteluissa on todettu.

Alhainen siirtohinnoittelu ohjanee vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajia kehittämään palvelurajapintoja ja lisäarvopalveluja, ja siten pyrkimään ottamaan mahdollisimman suuren osan suorista sähköisen palvelun asiakkuussopimuksista itselle, jolloin tunnistustapahtumista on mahdollista periä vähintään kustannukset kattava sopimushinta.

Siirtohinnan ollessa hyvin alhainen voi toisen tunnistuspalvelun tarjoajan tunnistustapahtumien jälleenmyynti siirtohinnoilla muodostua omaa tunnistusvälinetoimintaa kannattavammaksi liiketoiminnaksi. Tämä ei välttämättä ohjaa markkinoita toivottuun suuntaan.

Toisaalta alhaisen siirtohinnan takia tunnistustapahtuman kustannuksia voidaan joutua kohdistamaan loppukäyttäjän maksettavaksi. Mikäli kustannukset kaadetaan pääsääntöisesti loppukäyttäjän maksettavaksi, ehkäisee se vahvan (maksullisen) tunnistamisen yleistymistä jokapäiväisissä palveluissa. Tämäkään kehityssuunta ei ole toivottava.

Asetukseen kirjattua 1 sentin enimmäishintaa tulisi tarkastella sitten, kun uudesta toimintamallista on saatu kokemuksia ja voidaan arvioida siirtohinnan tason vaikutukset tunnistuspalvelujen markkinoihin.

Ehdotamme tapahtumamäärän mukaan porrastetusti alenevaa siirtomaksua, joka sovitaan valvovan viranomaisen kanssa luottamusverkostoon liittymisen yhteydessä. Maksun tulee olla kohtuullisesti riittävä tunnistustapahtuman kustannusten kattamiseksi ja se tulee voida tarkistaa vuosittain. Maksun muodostumisen periaatteet tulisi kuvata asetuksessa ja tarkemmat perusteet valvovan viranomaisen määräyksessä. Määräyksiä voidaan päivittää kevyemmällä menettelyllä kuin valtioneuvoston asetuksen muuttaminen.

2 §: Esityksen mukaan korvausta ei saa periä välitetyistä tunnistustapahtumista silloin kun ne ovat rajat ylittäviä tapahtumia, mikä voi johtaa erikoisiin lopputuloksiin. Rajat ylittävät tunnistustapahtumat liittyvät ainakin alkuvaiheessa valtioiden tuottamiin sähköisiin asiointipalveluihin. Tuntuu luonteeltaan, että hyödyn saaja eli valtio maksaa aiheutuneet kustannukset. Ehdotetussa mallissa näyttää käyvän siten, että vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajat sponsorivat valtiolle rajat ylittävät sähköisen tunnistamisen tapahtumat. Poikkeuksen tekee ehkä se vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoaja, joka vastaa tunnistusrajapinnan tarjoamisesta valtion tunnistuksenohjauspalvelulle, jonka kautta tapahtumat välitetään toisiin EU-jäsenvaltioihin (vrt. Stork FI-PEPS).

Ehdotamme että tämä asetuksen kohta tulisi poistaa kokonaan ja valtion tulisi kantaa vastuu rajat ylittävien tunnistustapahtumien kustannuksista. Kyse on todennäköisesti hyvin pienestä kustannuksesta, mutta toteutus voi maksaa paljon tunnistuspalvelujen tuottajille.

3 §: Esityksessä käytetään ilmaisua ”.Viestintäviraston teknisiin rajapintakuvauksiin”. Tunnistaminen on luonteeltaan toimintaa, jossa täytyy noudattaa kansainvälisiä standardeja ja EU:n määräyksiä. Viestintävirasto ei ole oikea taho yksin laatimaan ja määrittämään rajapinnoista.

Ehdotamme että asetukseen kirjattaisiin linjauksia noudatettavista rajapintastandardeista ja menettelystä, jolla luottamusverkoston toimijat voivat vaikuttaa rajapintamäärittelyihin, jotka Viestintävirasto voi vahvistaa.

3 §: Ehdotus: Tunnistuspalvelujen sähköisen palvelun tarjoajaa koskevat käyttöehdot tulisi luottamusverkostossa yhdenmukaistaa ainakin sähköisen palvelun tarjoajan luotettavuutta koskevien sopimuslausekkeiden osalta.

3 §: Ehdotus: Vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajan vastuu teknisestä rajapinnasta jne. kappaleeseen tulisi sisällyttää myös **tietoturvallisuudesta** vastaaminen. Ajatuksena se varmasti on ollut mukana asetusta kirjoitettaessa.

3 §: Tarkennus: Auditointiraportin esitysvelvoitetta tulisi tarkentaa vähintään lisäämällä sana tietoturva- sen eteen. Asetuksessa on varmasti tarkoitettu tietoturva-auditointia. Mikäli auditoinnin vaatimuksia ei kiinnitetä tarkemmin, syntyy tulkintakeskustelua siitä, minkä viitekehyksen tai turvallisuustason mukainen auditointitulos on riittävä. Vaihtoehtoinen malli olisi vaatia auditointia, joka on suoritettu Viestintäviraston määräyksiä vasten. Tämä johtaisi käytännössä siihen, että luottamusverkostoa varten on tehtävä erillinen (lisä)auditointi, koska mahdollisia aiemmin tehtyjä muita tietoturvallisuuden viitekehyksiä noudattavia auditointeja ei kelpuuteta (sellaisenaan).

Lisätietoja lausunnostamme antaa DI Jyri-Pekka Tähtinen, puh. 040 952 6125.

Netum Oy

Olavi Köngäs
varatoimitusjohtaja